

การวิเคราะห์การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนดารุสซาลาม ของหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน¹

An analysis of Brunei Darussalam Content Presentation in Thai daily newspapers

(Received: Sep 16, 2023 Revised: October 25, 2023 Accepted: December 20, 2023)

ภัทรเวช ฟุ่งเฟื่อง²

Bhathravej Fungfueng

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนดารุสซาลามของหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบรูไนดารุสซาลามที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยรายวันในด้านปริมาณ ประเภทของเนื้อหา และทิศทางของเนื้อหาใน 6 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย (1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (2) ด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน (3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (4) ด้านพระประมุข พระราชวงศ์ ผู้นำทางการเมือง (5) ด้านการกีฬา และ (6) ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การแพทย์และการสาธารณสุข โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา จากหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน 4 ชื่อฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์มติชน และหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 1 มกราคม 2559 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2561

¹งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการการสร้างความร่วมมือทางวิชาการด้านอาณานิเวศศึกษาในกลุ่มมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและอาเซียน +4 สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาอาเซียนศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา E-mail: bhathravej@yahoo.com

ผลการศึกษา พบว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวมีการนำเสนอเนื้อหาด้านสังคม และวัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาเป็นประเด็นด้านเศรษฐกิจการค้า การลงทุน และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในสัดส่วนที่เท่ากัน ส่วนด้านทิศทางของเนื้อหาพบว่าการนำเสนอในทิศทางเป็นกลาง (Neutral) ในประเด็นที่เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของบรูไนดารุสซาลาม

คำสำคัญ: บรูไนดารุสซาลาม การวิเคราะห์เนื้อหา ทิศทางการนำเสนอเนื้อหา หนังสือพิมพ์ไทย

Abstract

This research aims to analyze the content concerning Brunei Darussalam presented in Thai daily newspapers in terms of quantity, content types, and directions of content in six main areas including (1) social and cultural aspects, (2) economics, trade, and investment, (3) international relations, (4) the king, the royal family members, and the political leaders, (5) sports, and (6) science, technology, medicine, and public health. This study employed a content analysis method on the content in four Thai daily newspapers, namely Thai Rath, Daily News, Matichon, and Bangkok BizNews, from January 1, 2016, to December 31, 2018.

The study findings reveal that during the mentioned period, the Brunei Darussalam content related to social and cultural aspects was presented the most, followed by economics, trade, and investment aspects and international relations aspects at the same proportion. Also, the directions of most content related the country's social and cultural aspects were found as neutral.

Keywords: Brunei Darussalam, Content Analysis, Direction in Content Presentation, Thai Newspaper.

บทนำ

บรูไนดารุสซาลาม (Brunei Darussalam) เป็นหนึ่งในรัฐเอกราช และเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (ASEAN) โดยชื่อบรูไนมีความหมายว่า “ดินแดนแห่งความสงบ” (Abode of peace) บรูไนเป็นประเทศที่มีรูปแบบการปกครองในระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่ปกครองโดยสุลต่านในฐานะประมุขของรัฐและประมุข ฝ่ายบริหาร บรูไนตั้งอยู่ทางตอนเหนือของเกาะบอร์เนียว มีจำนวนประชากร 478,054 คน (Central Intelligence Agency, 2022, Online) ประชากร ส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ นับถือศาสนาอิสลามเป็นศาสนา ประจำชาติและมีระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในลักษณะ “รัฐสุลต่าน” (Sultanate) สันนิษฐานว่าอาณาจักรโบราณของบรูไนที่มีลักษณะ เป็นรัฐอิสระและมีความเจริญรุ่งเรืองทางการค้าในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (King & Druce, 2021) ภายหลังจากได้รับเอกราชจากอังกฤษเมื่อวันที่ 1 มกราคม 1984 จากการตกเป็นรัฐในอารักขาอาณานิคม (Colonial protectorate state) ตั้งแต่ปี 1888 บรูไนได้กลายเป็นประเทศที่มีความมั่งคั่ง และร่ำรวยจากทรัพยากรน้ำมันและปิโตรเลียม มีการปกครองโดยสุลต่าน ที่ทำให้ประชาชนได้สวัสดิการของรัฐหลายประการตั้งแต่เกิดจนถึงอายุขัย (King & Druce, 2021)

เมื่อพิจารณาองค์ความรู้เกี่ยวกับบรูไนในวงการวิชาการไทย (Chatprasert, 2018) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า บรูไนเป็นประเทศขนาดเล็ก ทั้งในด้านพื้นที่และจำนวนประชากรจึงทำให้มีบทบาทในประชาคมโลกน้อย ส่งผลต่อความสนใจในวงการวิชาการที่ค่อนข้างจำกัด ทั้งหนังสือ ตำรา และเอกสารวิชาการด้านประวัติศาสตร์ในช่วงหลังการได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1984 มีการกล่าวถึงบรูไนน้อยมากเช่นเดียวกับองค์ความรู้ด้านนิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ และการสื่อสารมวลชนโดยพิจารณาจากงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในช่วง พ.ศ. 2552 – 2558

อันเป็นเวลาของการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น วงการวิชาการด้านการสื่อสารกลับไม่พบว่ามีนักวิชาการหรือนักวิจัยศึกษาเกี่ยวกับบรูไนในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาประเทศอื่น ๆ ในประชาคมอาเซียนอย่างลาว กัมพูชา เวียดนาม หรือเมียนมาที่ได้รับความนิยมศึกษามากกว่า (Fungfueng, 2022, p. 10) สำหรับการนำเสนอเนื้อหาหรือข้อมูลข่าวสารอันเป็นบทบาทหน้าที่หลักของสื่อมวลชน โดยเฉพาะหน้าที่ในการสร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับต่างประเทศ

สำหรับการนำเสนอข่าวต่างประเทศของหนังสือพิมพ์ไทยรายวันนั้น lamnirat (1994) อธิบายว่า เวลาที่หนังสือพิมพ์ให้ความสนใจนำเสนอข่าวต่างประเทศจะพิจารณาที่คุณค่าของข่าวที่นำเสนอว่าจะมีผลอย่างไรต่อผู้อ่านหรือไม่ โดยประเทศที่ได้รับความนิยมนำเสนอข่าวเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ สหรัฐอเมริกาจากช่วงเวลาความขัดแย้งกับอิรัก ซึ่งส่งผลกระทบต่อตลาดหุ้นในประเทศและผลกระทบต่อราคาน้ำมันในตลาดโลก รองลงมาเป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับประเทศกัมพูชา ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงของการเลือกตั้งในประเทศกัมพูชา ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของไทย

ขณะที่การนำเสนอข่าวประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนทางหน้าหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน (Na - Ranong, 2005) ช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2547 พบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรายวันมีการนำเสนอข่าวประเภทการเมืองภายในมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านเศรษฐกิจ และข่าวการก่อการร้าย ขณะที่ประเทศที่มีการนำเสนอมากที่สุดคือประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ เมียนมา เวียดนาม และบรูไนเป็นประเทศที่มีการเสนอน้อยที่สุด เช่นเดียวกับการศึกษาในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับบรูไนเรื่อง Through a Western Lens: Portrayals of a 'Rising' ASEAN and its Member Countries in The New York Times ของ Bradley C. Freeman (Freeman, 2010) ที่ศึกษาการนำเสนอภาพความร่วมมือของบรรดาประเทศสมาชิกอาเซียนในหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์ของสหรัฐอเมริกา ก็พบว่า บรูไน

เป็นประเทศที่ถูกกล่าวถึงในสัดส่วนที่น้อยที่สุดในช่วงปี ค.ศ. 2002 – 2007 สะท้อนให้เห็นความแตกต่างจากประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ในภูมิภาคที่ได้รับการกล่าวถึงมากกว่าบรูไน

จากเหตุผลที่ระบุข้างต้นจึงจุดประเด็นการวิจัยในครั้งนี้อ่า สื่อมวลชนไทย อย่างหนังสือพิมพ์รายวันมีการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบรูไนอย่างไร ทั้งในด้านปริมาณ รายละเอียดเนื้อหา ตลอดจนทิศทางการนำเสนอเกี่ยวกับ ประเทศบรูไนทั้งในฐานะประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน และในฐานะ ที่บรูไนเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความโดดเด่นในด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจ ความมั่งคั่งในด้านทรัพยากรน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ตลอดจนเป็นประเทศ ที่มีความสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วในลักษณะใด โดยเฉพาะภายหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในวันที่ 31 ธันวาคม 2558

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบรูไนดารุสซาลามที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน ทั้งในด้านปริมาณการนำเสนอและประเภทของเนื้อหาที่ถูกนำเสนอ
2. เพื่อศึกษาทิศทางของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบรูไนดารุสซาลามที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพิจารณารวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ไทยรายวันในช่วงวันที่ 1 มกราคม 2559 วันแรกหลังจากการเปิดประชาคมอาเซียนจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2561 ซึ่งเป็นวันก่อนการรับตำแหน่งประธานอาเซียนของประเทศไทย รวมระยะเวลา 3 ปี

การกำหนดเลือกหนังสือพิมพ์ไทยรายวันเพื่อการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเลือกหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการพิมพ์เผยแพร่ 800,000 ฉบับต่อวัน ดำเนินการโดยบริษัทที่มีผลประกอบการสูงสุด 4 อันดับของประเทศในปี พ.ศ. 2561 โดยพิจารณาเลือกหนังสือพิมพ์ที่เน้นนำเสนอข่าวเบา 2 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งมีผลประกอบการ 2,135 ล้านบาท และหนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีผลประกอบการ 743 ล้านบาท ตามลำดับ ส่วนหนังสือพิมพ์ที่เน้นนำเสนอข่าวหนัก 2 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชนซึ่งมีผลประกอบการ 642 ล้านบาท และหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ มีผลประกอบการ 316 ล้านบาท รวมหนังสือพิมพ์เพื่อการพิจารณาเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ทั้งสิ้น 4,380 ฉบับ (365 วัน × 4 ชื่อฉบับ × 3 ปี)

สำหรับข้อมูลที่ผู้วิจัยเลือกนำมาวิเคราะห์เนื้อหา จำแนกเป็นหนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์เกี่ยวกับบรูไน จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ (1) ผู้นำประเทศประมุขของรัฐ และพระราชวงศ์ (2) เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน (3) ความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศ (4) สังคมและวัฒนธรรม (5) วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การแพทย์ และการสาธารณสุข และ (6) การกีฬา โดยการพิจารณาข้อมูลในประเด็นดังกล่าวได้พิจารณาถึงทิศทางของการนำเสนอข้อมูลด้วยว่าเป็นการนำเสนอข้อมูลในเชิงบวก (Positive) เป็นกลาง (Neutral) หรือเชิงลบ (Negative)

การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยการพิจารณาคำที่ข้อมูลในประเด็นและทิศทางที่ถูกนำเสนอ จำแนกตามข้อฉบับหนังสือพิมพ์ด้วยตารางลงรหัส (Coding sheet) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และมีการทดสอบความเชื่อมั่นของการลงรหัสข้อมูลที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่เชื่อถือได้ จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากตารางลงรหัสข้อมูลมาสร้างตารางแสดงค่าร้อยละ และทำการวิเคราะห์ค่าร้อยละนั้นประกอบกับการพรรณนาความด้วยหลักเหตุผลและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในประเด็น “ด้านปริมาณการนำเสนอและประเภทของเนื้อหาที่ถูกนำเสนอ”

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเนื้อหาหนังสือพิมพ์ไทยรายวันจำนวน 4 ชื่อฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน และกรุงเทพธุรกิจ ระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2561 พบว่า หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนดารุสซาลามจำนวนทั้งสิ้น 424 ชิ้น ซึ่งในแต่ละปีมีสัดส่วนการนำเสนอที่แตกต่างกันออกไป โดยในปี พ.ศ. 2559 เป็นปีที่มีการนำเสนอมากที่สุดจำนวน 224 ชิ้น (ร้อยละ 52.83) ส่วนในปี พ.ศ. 2560 มีการนำเสนอเนื้อหาในสัดส่วนที่น้อยลงพบว่าการนำเสนอจำนวน 116 ชิ้น (ร้อยละ 27.36) ขณะที่ปี พ.ศ. 2561 มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนดารุสซาลามน้อยที่สุดจำนวน 84 ชิ้น (ร้อยละ 19.81) ดังที่นำเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนเนื้อหาข่าวหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศบรูไนดารุสซาลาม

หนังสือพิมพ์	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
ไทยรัฐ	55 (12.97)	47 (11.08)	23 (5.42)
เดลินิวส์	58 (13.68)	31 (7.31)	30 (7.08)
มติชน	44 (10.38)	13 (3.07)	20 (4.72)
กรุงเทพธุรกิจ	67 (15.80)	25 (5.90)	11 (2.59)
รวม	224 (52.83)	116 (27.36)	84 (19.81)

เมื่อพิจารณาสัดส่วนการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนดารุสซาลามของแต่ละหนังสือพิมพ์แบบรายปี พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 หนังสือพิมพ์รายวันมีการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเทศบรูไนจำนวนทั้งสิ้น 224 ชิ้น (ร้อยละ 52.83) สูงสุดในช่วงระยะเวลาที่ศึกษา โดยหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนมากที่สุดจำนวน 67 ชิ้น (ร้อยละ 15.80) รองลงมาเป็นหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 58 ชิ้น (ร้อยละ 13.68) ขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐพบว่าการนำเสนอจำนวน 55 ชิ้น (ร้อยละ 12.97) ในขณะที่หนังสือพิมพ์มติชนมีการนำเสนอน้อยที่สุด จำนวน 44 ชิ้น (ร้อยละ 15.80) จากจำนวนเนื้อหาทั้งหมด

สำหรับปี พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นวาระครบรอบ 1 ปี ของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) อย่างสมบูรณ์นั้น หนังสือพิมพ์รายวันของประเทศไทยมีการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเทศบรูไนดารุสซาลามลดน้อยลงกว่าปีที่ผ่านมา จากหนังสือพิมพ์รายวัน 4 ฉบับ พบว่า มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนจำนวน 116 ชิ้น (ร้อยละ 27.36) โดยหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนมากที่สุดจำนวน 47 ชิ้น (ร้อยละ 11.08) รองลงมาได้แก่หนังสือพิมพ์เดลินิวส์นำเสนอจำนวน 31 ชิ้น (ร้อยละ 7.31) ขณะที่หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจมีการนำเสนอจำนวน 25 ชิ้น (ร้อยละ 5.90) ส่วนหนังสือพิมพ์มติชนพบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนในสัดส่วนที่น้อยที่สุดในรอบปี จำนวน 13 ชิ้น (ร้อยละ 3.07)

ส่วนในปี พ.ศ. 2561 ปีก่อนที่ประเทศไทยจะรับตำแหน่งประธานประชาคมอาเซียน หนังสือพิมพ์ไทยมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศบรูไนน้อยที่สุดในช่วงระยะเวลาที่ศึกษา ในปีดังกล่าวพบว่าหนังสือพิมพ์รายวันมีการหยิบยกเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนจำนวน 84 ชิ้น (ร้อยละ 19.81) หนังสือพิมพ์เดลินิวส์เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีการนำเสนอเนื้อหามากที่สุด จำนวน 30 ชิ้น (ร้อยละ 7.08) รองลงมาเป็นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ จำนวน 23 ชิ้น (ร้อยละ 5.42) ส่วนหนังสือพิมพ์มติชนนำเสนอจำนวน 20 ชิ้น (ร้อยละ 4.72) ส่วนหนังสือพิมพ์

กรุงเทพมหานครมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนน้อยที่สุดในรอบปี จำนวน 11 ชิ้น (ร้อยละ 2.59)

เมื่อพิจารณาด้านเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์ไทยรายวันนำเสนอเกี่ยวกับบรูไนในตารางสาลาม สามารถจำแนกเนื้อหาที่พบจำนวน 6 ประเด็น ประกอบด้วย ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพระประมุขหรือองค์สุลต่าน พระราชวงศ์ รวมถึงผู้นำทางการเมืองเช่น เลขาธิการอาเซียนคนปัจจุบัน ประเด็นต่อมาเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนในประเทศบรูไน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประเด็นด้านสังคมและวัฒนธรรม ประเด็นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนด้านการแพทย์และการสาธารณสุข ประเด็นสุดท้ายเป็นประเด็นด้านการกีฬา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เนื้อหาที่นำเสนอเกี่ยวกับบรูไนและโดดเด่นมากที่สุดอันดับแรกเป็นประเด็นเนื้อหาด้านสังคมและวัฒนธรรมของบรูไนซึ่งมีการนำเสนอในประเด็นที่หลากหลาย ทั้งความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมแต่ละด้าน เช่น วัฒนธรรมอาหาร การแต่งกาย การอยู่อาศัย ค่านิยมที่รักในครอบครัว กตัญญูต่อบิดามารดา เครื่องครัดในศาสนา และอาศัยรวมกันเป็นครอบครัวใหญ่นอกจากนี้ยังมีระบบการบริหารราชการที่มีความโปร่งใส และคุณภาพของการศึกษาของประเทศที่มีความเข้มแข็งสามารถเป็นแบบอย่างของหลายประเทศในอาเซียนรวมถึงประเทศไทย

ประเด็นต่อมาที่หนังสือพิมพ์ไทยนิยมนำเสนอเกี่ยวกับบรูไนตลอดระยะเวลา 3 ปีหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้วเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน เนื้อหาด้านนี้สะท้อนว่าบรูไนในฐานะที่เป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ บรูไนถูกนำเสนอในฐานะประเทศที่เข้าร่วมข้อตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ ในโลก เช่น ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก (TPP) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก (APEC)

รวมถึงเป็นประเทศที่มีกำลังซื้อสูงและเป็นตลาดในการส่งออกผลิตภัณฑ์ของผู้ผลิตชาวไทย หรือเป็นแหล่งลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล เช่นเดียวกับการเป็นตลาดแรงงานที่สำคัญของแรงงานชาวไทย

รองลงมาเป็นประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในฐานะที่บรูไนเป็นตัวแสดงระดับรัฐ (State actor) ที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาททางทะเลกับประเทศจีนบริเวณทะเลจีนใต้ (South China Sea) บรูไนถูกนำเสนอในฐานะหนึ่งในประเทศผู้เรียกร้องและอ้างสิทธิ์ในพื้นที่ทางทะเลที่จีนกล่าวอ้างเป็นเจ้าของพื้นที่ เช่นเดียวกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนอย่างฟิลิปปินส์ เวียดนาม และมาเลเซียที่เป็นผู้อ้างสิทธิ์ร่วมกัน ในประเด็นนี้หนังสือพิมพ์ได้นำเสนอว่าบรูไนเป็นประเทศที่ “สงวนท่าที” ต่อการอ้างสิทธิ์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล เช่นเดียวกับการแถลงการเจรจาระดับทวิภาคีและการบรรลุนั้นทางมิตรระหว่างจีนและประเทศต่าง ๆ ว่าด้วยเรื่องข้อพิพาททะเลจีนใต้ว่าเป็นเพียงข้อขัดแย้งระหว่างประเทศจีนและประเทศอื่น ๆ ไม่ใช่ข้อขัดแย้งระหว่างประชาคมอาเซียน

ขณะที่ประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพระประมุข พระราชวงศ์ รวมถึงผู้นำทางการเมืองซึ่งถูกนำเสนอเป็นลำดับที่ 4 นั้น ส่วนมากกล่าวถึงสมเด็จพระราชาธิบดีสุลต่านในฐานะพระประมุขและ “ราชมิตร” ของพระราชวงศ์ไทยกับราชวงศ์บรูไน ส่วนในฐานะผู้นำรัฐบาลถูกนำเสนอในฐานะที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศมหาอำนาจหรือผู้นำทางทหารของกองทัพ ทั้งยังมีการเผยให้เห็นความสัมพันธ์อันแนบแน่นกับชนชั้นนำทางเศรษฐกิจของไทยจากการเสด็จร่วมโครงการการกุศลที่บริษัทเอกชนจัดขึ้นและทูลเชิญเสด็จร่วมงาน พร้อมด้วยสมาชิกในพระราชวงศ์พระองค์อื่น ๆ

เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบรูไนที่ถูกนำเสนอรองลงเป็นอันดับที่ 5 เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับด้านการกีฬา โดยบรูไนถูกนำเสนอในฐานะประเทศผู้ให้ความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคที่จัดส่งนักกีฬาเข้าร่วมชิงชัยในแต่ละการแข่งขัน เช่น กีฬาซีเกมส์ การแข่งขันฟุตบอลเยาวชนอาเซียน อาเซียนพาราเกมส์ อาเซียนสกูลเกมส์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการนำเสนอเนื้อหาด้านการกีฬา

ของบรูไนในหนังสือพิมพ์ไทยพบว่าหนังสือพิมพ์บางฉบับนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนในฐานะ “ผู้พ่ายแพ้” ต่อเกมกีฬาหรือแม้กระทั่งมีสถานะเป็น “ประเทศที่ไม่สามารถคว้าเหรียญรางวัล” ในเกมกีฬากับบรรดาประเทศอื่น ๆ เสมอ ส่วนกีฬาที่บรูไนมักเป็นที่นิยมถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ ได้แก่ โปโล ฟุตบอล และเซปักตะกร้อ

สำหรับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบรูไนที่ถูกนำเสนอน้อยที่สุดในหน้าหนังสือพิมพ์ไทยในช่วงเวลาที่ศึกษานั้นเป็นเนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การแพทย์และการสาธารณสุข โดยเนื้อหาเกี่ยวกับการแพทย์และการสาธารณสุขนำเสนอว่า ในช่วงของการแพร่ระบาดของโรคไวรัสซิกาบรูไนเป็นประเทศที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่มีผู้ติดเชื้อต่ำเนื่องจากการควบคุมคัดกรองที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการผลักดันโครงการด้านสุขภาพของภาคประชาชน ส่วนสำหรับประเด็นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี บรูไนถูกนำเสนอในฐานะประเทศที่มีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการพัฒนาระบบดิจิทัลที่เก็บรวบรวมข้อมูลทางการเกษตรและขยายผลไปสู่การต่อยอดกับเกษตรกรของประเทศ

หากพิจารณาการนำเสนอเนื้อหาแต่ละประเด็นตามข้อฉบับหนังสือพิมพ์นั้นพบว่า หนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีการนำเสนอเนื้อหาในประเด็นด้านสังคมและวัฒนธรรม ประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประเด็นเรื่องพระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ และผู้นำประเทศ และประเด็นด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การแพทย์และการสาธารณสุข ตามลำดับ

ขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอเนื้อหาด้านกีฬามากที่สุดเพียงประเด็นเดียว ในขณะที่ประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ พระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ และผู้นำประเทศ ประเด็นด้านเศรษฐกิจ ประเด็นด้านสังคมและวัฒนธรรม ประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และประเด็นด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การแพทย์และการสาธารณสุข มีสัดส่วนปริมาณรองจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์

ด้านหนังสือพิมพ์กรุงเทพมหานครธุรกิจมีการนำเสนอเนื้อหาด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ในปริมาณที่สูงที่สุดกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น เช่นเดียวกับ ประเด็นด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การแพทย์และการสาธารณสุข รองลงมา เป็นประเด็นด้านสังคมและวัฒนธรรม ประเด็นด้านพระมหากษัตริย์ ผู้นำและพระราชวงศ์ ส่วนประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และด้านการกีฬา หนังสือพิมพ์กรุงเทพมหานครมีการนำเสนอในสัดส่วนที่น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ

หนังสือพิมพ์มติชนเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีสัดส่วนการนำเสนอเนื้อหา ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบรูไนดารุสซาลามในปริมาณที่น้อยที่สุด เมื่อเทียบกับหนังสือพิมพ์ข้อฉบับอื่น ๆ โดยในประเด็นที่หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอ มากที่สุด ได้แก่ ประเด็นด้านสังคมและวัฒนธรรม ประเด็นด้านความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ ขณะที่ประเด็นด้านเศรษฐกิจและประเด็นด้านการกีฬา มีสัดส่วนที่เท่ากัน ประเด็นด้านพระประมุข และพระราชวงศ์ ส่วนเนื้อหา ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การแพทย์และการสาธารณสุขเป็นประเด็น ที่หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอในระหว่าง 3 ปีที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัยในประเด็น “ทิศทางของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบรูไน ดารุสซาลามที่นำเสนอ”

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบรูไนดารุสซาลามใน 4 ชื่อ หนังสือพิมพ์รายวันระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2561 พบว่า ทิศทางการนำเสนอ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบรูไนในหนังสือพิมพ์ไทยรายวันส่วนใหญ่มีการนำเสนอ ในทิศทางที่เป็นกลาง (Neutral) มากที่สุด รองลงมาเป็นการนำเสนอเนื้อหา เกี่ยวกับบรูไนในทิศทางบวก (Positive) และมีสัดส่วนเนื้อหาที่นำเสนอเกี่ยวกับ บรูไนในเชิงลบ (Negative) เป็นสัดส่วนที่น้อยที่สุด จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า หนังสือพิมพ์ไทยมีทิศทางที่นำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบรูไน ในแต่ละประเด็นซึ่งเน้นไปที่เนื้อหาในทิศทางเป็นกลางมากที่สุด จำนวน 262 ชิ้น

(ร้อยละ 61.79) จากจำนวนเนื้อหาทั้งหมด โดยตลอดระยะเวลา 3 ปี หลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนในทิศทางที่เป็นกลางมากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์มติชน และหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ทิศทางการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับประเทศบรูไนในดารุสซาลามของหนังสือพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2561 จำแนกตามประเด็นที่น่าสนใจ

ประเด็นที่น่าสนใจ	ทิศทางการนำเสนอเนื้อหา		
	ทิศทางบวก	ทิศทางเป็นกลาง	ทิศทางลบ
ผู้นำประเทศ ประมุขของรัฐ และพระราชวงศ์	24 (5.66)	31 (7.31)	0 (0.00)
เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน	43 (10.14)	58 (13.68)	8 (1.89)
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	13 (3.07)	58 (13.68)	3 (0.71)
สังคมและวัฒนธรรม	49 (11.56)	70 (16.51)	4 (0.94)
วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การแพทย์และการสาธารณสุข	5 (1.18)	5 (1.18)	2 (0.47)
การกีฬา	3 (0.71)	40 (9.43)	8 (1.89)
รวม	137 (32.31)	262 (61.79)	25 (5.90)

สำหรับประเด็นที่ถูกนำเสนอในทิศทางเป็นกลาง (Neutral) มากที่สุด ได้แก่ ประเด็นด้านสังคมและวัฒนธรรม หรือจำนวน 70 ขึ้น (ร้อยละ 16.51) โดยเนื้อหาด้านวัฒนธรรมที่มีการนำเสนอจะเกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านสังคม ค่านิยม ตลอดจนวัฒนธรรมต่าง ๆ ของบรูไน เช่น วัฒนธรรมมลายู วัฒนธรรมการกิน ความสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติ การบริหารประเทศ ที่อิงกับหลักศาสนา การเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายอิสลาม การได้รับสวัสดิการ และการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยของประเทศ

เนื้อหาในทิศทางเป็นกลางที่มีการนำเสนอในสัดส่วนเท่ากัน จะเป็น ประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และเนื้อหา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเนื้อหาด้านเศรษฐกิจที่ถูกนำเสนอ ด้วยทิศทางเป็นกลางนั้นมักเป็นประเด็นการมีส่วนร่วมบนเวทีความร่วมมือ ระหว่างมหาอำนาจทางเศรษฐกิจโลก สะท้อนให้เห็นว่าบรูไนเป็นตลาด ในการส่งออกสินค้าของประเทศไทย ทั้งยังไม่ปรากฏตัวเลขแรงงานผิดกฎหมาย เช่นเดียวกับการเป็นประเทศที่ต่างชาติเข้าไปลงทุนอย่างต่อเนื่อง เช่น สิงคโปร์ จีน ไทย และเกาหลีใต้ เป็นต้น

เนื้อหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ถูกนำเสนอในทิศทาง เป็นกลาง บรูไนถูกนำเสนอในฐานะหนึ่งในผู้เรียกร้องสิทธิในกรณีพิพาท ทางทะเลในพื้นที่ทะเลจีนใต้กับประเทศจีน การพบกันระหว่างผู้นำของประเทศ กับประมุขมหาอำนาจของโลกอย่างสหรัฐอเมริกาในสมัยรัฐบาลประธานาธิบดี โอบามาและประธานาธิบดีสีจิ้นผิงของจีน และประธานาธิบดีสิงคโปร์

ส่วนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับด้านการกีฬา เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการรายงาน ข้อเท็จจริงและข่าวที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการแข่งขันประเภทต่าง ๆ ของบรูไน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแม้บรูไนจะเป็นประเทศที่มีความเข้มแข็ง ด้านเศรษฐกิจ เป็นรัฐขนาดเล็กที่จำนวนประชากรไม่มากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ในภูมิภาค หากแต่ยังเป็นประเทศที่มีการสนับสนุนด้านการกีฬาอย่างต่อเนื่อง มาโดยตลอด

สำหรับ “ทิศทางบวก” (Positive) ที่ถูกนำเสนออันดับรองลงมา ในหน้าหนังสือพิมพ์ไทยรายวันที่น่าเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนดารุสซาลาม พบว่า ในช่วง 3 ปีหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีการนำเสนอเนื้อหา ทิศทางเชิงบวกต่อประเทศบรูไนทั้งสิ้น 137 ชิ้น (ร้อยละ 32.31) โดยมี หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจเป็นหนังสือพิมพ์ที่น่าเสนอเนื้อหาในทิศทางบวก มากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ และ หนังสือพิมพ์มติชนตามลำดับ

โดยทิศทางด้านบวกมากมักปรากฏอยู่ที่เนื้อหา ด้านสังคมและ วัฒนธรรมซึ่งถูกนำเสนอโดยหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ โดยเป็นการนำเสนอ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประเทศบรูไน ในฐานะ ประเทศที่มีความร่ำรวยและเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับความรุ่มรวย ทางศิลปะวัฒนธรรมที่มีรูปแบบที่หลากหลาย เนื่องมาจากในอดีตพื้นที่บริเวณนี้ เคยเป็นรัฐทางการค้าและศูนย์กลางในการเผยแพร่ศาสนาอิสลามในหมู่เกาะ มลายูตะวันออก

ขณะที่บรูไนในปัจจุบันยังเป็นที่รู้จักกันในฐานะรัฐที่ร่ำรวย มีการจัดอันดับ ว่าประชาชนในประเทศมีค่าเฉลี่ยความสุขสูง ขณะที่ค่าครองชีพและค่าสาธารณูปโภค ที่ไม่สูงมากนัก มีระบบส่งเสริมสุขภาพและระบบการศึกษาที่ดีอันดับต้น ของอาเซียน เพราะการกำหนดและดำเนินนโยบายทางการศึกษาอย่างเคร่งครัด ทำให้บรูไนมีสถานะเป็นแบบอย่างให้กับประเทศไทยในการพัฒนาระบบ การศึกษาอีกด้วย ทั้งนี้ยังมีการนำเสนอเนื้อหาทิศทางบวกให้กับประเทศบรูไน ในประเด็นที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ บรูไนถูกนำเสนอในฐานะการเป็นประเทศที่มีบทบาท ในเวทีเศรษฐกิจระดับโลกในฐานะหุ้นส่วนและคู่เจรจา และยังเป็นประเทศ ที่เหมาะกับการลงทุนหรือหาผลกำไรของผู้ประกอบธุรกิจและนักลงทุนชาวไทย

ส่วนประเด็นที่เกี่ยวข้องกับด้านสถาบันกษัตริย์ของบรูไนก็ถูกสื่อไทย หยิบยกมากล่าวถึงอยู่บ่อยครั้งในฐานะภาพลักษณ์เชิงบวกของประเทศ โดยประเด็นที่ถูกหยิบมานำเสนอเป็นเรื่องการเป็นสุลต่านผู้นำที่ให้ความสำคัญ

กับการลงทุนทางด้านการศึกษาในฐานะทุนมนุษย์ ความมั่นคงของสถาบันกษัตริย์ ผ่านการนำเสนอเหตุการณ์การฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ซึ่งบรูไนเป็นประเทศเพียงไม่กี่ประเทศในโลกที่ยังคงระบอบการปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

สำหรับเนื้อหา “ทิศทางลบ” (Negative) ที่ปรากฏจากการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอด 3 ปี พบว่า มีเพียง 25 ชิ้น (ร้อยละ 5.90) ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับการนำเสนอในทิศทางอื่น ๆ โดยหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอเนื้อหา ด้านลบให้กับประเทศบรูไนมากที่สุดคือหนังสือพิมพ์กรุงเทพรธุรกิจ รองลงมาคือหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ขณะที่หนังสือพิมพ์มติชน มีการนำเสนอเนื้อหาทิศทางลบน้อยที่สุด พบเพียงหนึ่งชิ้นเท่านั้น

เป็นที่สังเกตได้ว่า ประเด็นที่บรูไนดารุสซาลามถูกนำเสนอในทิศทางลบ ในแทบจะทุกประเด็นที่นำเสนอ ได้แก่ เนื้อหาในประเด็นด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ประเด็นด้านการกีฬา ประเด็นด้านสังคมวัฒนธรรม ประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และประเด็นด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การแพทย์และการสาธารณสุข ทั้งนี้เนื้อหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพระประมุขสุลต่าน ตลอดจนพระราชวงศ์กลับไม่ถูกนำเสนอในทิศทางลบเลยแม้แต่นิดเดียว

เนื้อหาในประเด็นด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนที่ถูกจัดอยู่ในทิศทางลบ มีเนื้อหาระบุว่าบรูไนเป็นประเทศในฐานะคู่แข่งทางเศรษฐกิจ และมีแนวโน้มว่าจะได้ผลประโยชน์มากกว่าไทย เช่นเดียวกับเนื้อหาที่ระบุว่าแม้บรูไนจะเป็นหนึ่งในสมาชิกข้อตกลงยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ แต่เมื่อเทียบกับประเทศไทยนับว่า “ไม่ได้มีแต้มต่อมากไปกว่าไทย” ถึงยังมีการนำเสนอว่าความเป็นจริงที่ว่าบรูไนเป็นประเทศที่มีความมั่งคั่งทางการเงินการคลัง แต่ก็เป็นประเทศมีความพร้อมน้อยมากสำหรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เมื่อราคาน้ำมันโลกตกต่ำบรูไนก็จะประสบกับปัญหาทางการเงินเนื่องจากมีความเจริญทางเศรษฐกิจที่ช้ากว่าประเทศไทย เป็นต้น

ในประเด็นด้านการกีฬามีสัดส่วนการนำเสนอในทิศทางลบในสัดส่วนเท่ากับเนื้อหาที่เป็นลบในด้านเศรษฐกิจ มีการนำเสนอว่าบรูไนเป็นประเทศที่ “ไม่สามารถเอาชนะ” ในการแข่งขันกีฬาประเภทใดได้เลย การพาดหัวข่าวหรือหัวข้อข่าวที่นำเสนอ นั้นมักจะปรากฏการนำเสนอเนื้อหาในด้านนี้ด้วยถ้อยคำภาษาข่าว ในลักษณะด้อยค่าประเทศบรูไน เช่น *นักเตะนักเรียนทุบเด็กบรูไนขาดลอย โตะเล็กจัดหนักถล่มบรูไนยับ* *แข่งไทยเชือดบรูไนหวือ* เป็นต้น

ส่วนเนื้อหาด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ถูกนำเสนอในทิศทางลบ ด้วยการหยิบยกเอาระบบสาธารณสุขปโคชันพื้นฐานของบรูไนมาเปรียบเทียบกับประเทศไทย ได้แก่ คุณภาพของถนนหนทางยังไม่ดีมากนักและยังมีความสามารถในการผลิตไฟฟ้าที่ลดลง ทั้งยังมีการวิเคราะห์และคาดการณ์ถึงฐานที่มั่นของกลุ่มไอเอสหรือกลุ่มรัฐอิสลาม (Islamic State) ว่าน่าจะต้องเป็นดินแดนที่มีคนมุสลิมอาศัยอยู่โดยเฉพาะมุสลิมนิกายสุหนี่ซึ่งหมายรวมถึงบรูไนด้วย นอกจากนี้ยังมีการพูดถึงประเด็นด้านเสรีภาพของสื่อมวลชนที่นำเสนอว่า บรูไนเป็นประเทศที่มีการจำกัดเสรีภาพของสื่อผ่านการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการการควบคุมสื่ออย่างเข้มงวด

สำหรับด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แม้ว่าจะปรากฏการนำเสนอเนื้อหาในทิศทางลบไม่มาก หากแต่สะท้อนให้เห็นภาพด้านลบเช่นกัน เป็นต้นว่า บรูไนเป็นประเทศที่มีความขัดแย้งกับประเทศจีนเรื่องข้อพิพาททางทะเล แต่บรูไนก็เป็นประเทศที่ “ไม่ได้มีบทบาท” และเป็นประเทศที่มีสถานะ “สงบเสงี่ยม” เป็นประเทศที่ “เล็ก” เกินกว่าจะสู้แย้งชิงกับประเทศมหาอำนาจอย่างจีนได้ ทั้งนี้เนื้อหาในทิศทางลบที่ถูกพบน้อยที่สุดในตลอดช่วงเวลา พ.ศ. 2559 – 2561 เป็นเนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีฯ ซึ่งมีการนำเสนอว่าบรูไนยังเป็นประเทศที่ไม่ค่อยมีนวัตกรรม เป็นเพียงฐานของปิรามิดและเป็นตลาดหรือวัตถุดิบให้กับประเทศอื่น ๆ เพียงเท่านั้น

อภิปรายผลการวิจัย

การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนในประเด็นที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับประเทศไทย

สำหรับสัดส่วนการนำเสนอเนื้อหาจะเห็นได้ว่าการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบรูไนในหนังสือพิมพ์ไทยรายวันระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2561 มีการนำเสนอในสัดส่วนปริมาณเนื้อหาที่สามารถนับได้แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ในปีแรก พ.ศ. 2559 มีสัดส่วนสูงถึง 224 ชิ้น ในปีต่อมา พ.ศ. 2560 พบการนำเสนอเนื้อหาเพียง 116 ชิ้น ซึ่งลดลงเกือบครึ่งหนึ่ง ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2561 อันเป็นปีก่อนการที่ประเทศไทยจะรับตำแหน่งประธานอาเซียน พบว่าหนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนเพียง 84 ชิ้น หรือลดลงเกือบสามเท่าตัวจากปีแรก หากพิจารณาจากการศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นว่าการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนทั้งจากสื่อมวลชนในประเทศและต่างประเทศกลับนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนในสัดส่วนที่น้อยมาก ดังที่การศึกษาของ Na-Ranong (2005) ที่พบว่าในเดือนมกราคม - มิถุนายน พ.ศ. 2547 บรูไนถูกนำเสนอเนื้อหาเพียงแค่ 1 ชิ้นเท่านั้น เช่นเดียวกับการศึกษาของ Freeman (2010) ที่พบว่าในช่วงปี ค.ศ. 2002 – 2007 (2545 - 2550) หนังสือพิมพ์ของสหรัฐอเมริกา นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนน้อยที่สุด สะท้อนความต่างอย่างมากเมื่อเทียบกับการนำเสนอเนื้อหาประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยตีความว่า ปริมาณการนำเสนอดังกล่าวอาจจะเป็นเพราะช่วงเวลาในการนำเสนอนั้นความเข้มข้นหรือคุณค่าต่อการรับรู้ (Shoemaker, 1991) ของบริบทการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน เป็นปีแรกในปี พ.ศ. 2559 สื่อมวลชนจึงมีหน้าที่ในการสร้างความรู้ความเข้าใจข้อมูลของประเทศสมาชิกอาเซียนกับประชาชน อาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สื่อมวลชนค่อนข้างให้น้ำหนักและนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบรูไนในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียนก็อาจเป็นไปได้ ทั้งนี้เมื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเสร็จสมบูรณ์กระแสความนิยมหรือการกล่าวถึงเริ่มลดน้อยลง การให้ความสำคัญกับพื้นที่ข่าวหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศอย่างบรูไนก็กลับลดสัดส่วนลงตามไปด้วย

ขณะที่เนื้อหาที่ถูกนำเสนอ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า สื่อมวลชนไทยรับรู้และนำเสนอภาพบรูไนใน 6 มิติประกอบด้วย ด้านสถาบันหลักของประเทศ หรือสุลต่านและสมาชิกพระราชวงศ์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การแพทย์และการสาธารณสุข และด้านการกีฬา โดยแต่ละด้านมีการให้น้ำหนักและทิศทางการนำเสนอที่ค่อนข้างแตกต่างกัน ในแง่นี้สะท้อนว่าหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการรายงานความเคลื่อนไหวของสังคมโลก (Bunsiriphan, 2013) ไม่เพียงทำหน้าที่รายงานข่าว หากแต่ยังรวมถึงเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนในมิติที่หลากหลาย

เนื้อหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมของบรูไน เป็นเนื้อหาที่มีการนำเสนอสูงสุดในรอบ 3 ปี เมื่อพิจารณาการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมจะพบประเด็นปลีกย่อยที่ค่อนข้างหลากหลาย วัฒนธรรมอาหาร การแต่งกาย ค่านิยมหลักของคนบรูไน สื่อมวลชน การปกครอง และระบบกฎหมายอิสลาม ทั้งนี้การนำเสนอเนื้อหา ด้านสังคมและวัฒนธรรมของบรูไนของสื่อมวลชนไทยต่างก็สอดคล้องกับกลไกความร่วมมือทางสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนที่ระบุเอาไว้ในแผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint)

นอกจากนี้การนำเสนอวัฒนธรรมอิสลามซึ่งเป็นวัฒนธรรมร่วมในภูมิภาค ทั้งวัฒนธรรมที่สะท้อนอุดมการณ์ความเป็นชาย คณตรีพื้นบ้านที่มีร่วมกันระหว่างประเทศไทยและบรูไนย่อมแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาประเภทนี้ย่อมมีอิทธิพลให้สื่อมวลชนหยิบยกมานำเสนอเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์หรือความใกล้ชิดทางวัฒนธรรม (Cultural proximity) (Shoemaker & Vos, 2009) ทั้งยังสร้างค่านิยมทางสังคมวัฒนธรรม (Socio – cultural values) ร่วมกันของประเทศไทยและบรูไนที่สื่อมวลชนต่างเล็งเห็นอิทธิพลและความเชื่อมโยง (Intra-country issues related) ในประเด็นดังกล่าวและนำเสนอต่อสาธารณชน

สำหรับเนื้อหาด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนของบรูไนถูกนำเสนอในฐานะที่เป็นประเทศเล็ก แต่มีโครงสร้างเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง เปิดกว้างในการสร้างมิตรทางเศรษฐกิจกับมหาอำนาจของโลก และเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำธุรกิจของคนไทย ทั้งนี้จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาในการนำเสนอประเด็นทางด้านเศรษฐกิจในสัดส่วนที่สูงนี้ เผยให้เห็นการทำงานของบรรณาธิการที่หยิบเอาบริบทในโลกความเป็นจริงที่เกิดขึ้นมานำเสนอ (Chang & Lee, 1992: Nam, 1970: Hester, 1973) โดยประเด็นที่เกี่ยวกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศยังคงเป็นปัจจัยที่คงมีอิทธิพลต่อการเลือกนำเสนอเนื้อหาข่าวต่างประเทศของสื่อมวลชนมาโดยตลอด (Chang, Shoemaker & Brendlinger, 1978)

เช่นเดียวกับเนื้อหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ถูกนำเสนอในช่วง 3 ปี สะท้อนให้เห็นว่า การเลือกข่าวต่างประเทศมานำเสนอยังคงให้ความสำคัญกับบริบทเป็นสำคัญ (Context – oriented) พิจารณาจากด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีการรายงานข้อเท็จจริงและบทวิเคราะห์ของบรรดานักวิชาการในประเด็นที่เกี่ยวกับบรูไนเป็นหนึ่งในประเทศที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทพื้นที่ทางทะเลกับประเทศจีนและมีสถานะเป็นหนึ่งในประเทศ “ผู้อ้างสิทธิ์” ในกรณีพิพาทครั้งนี้

ผลการศึกษาครั้งนี้ใกล้เคียงกับคำอธิบายของ Østgaard (1965) ที่กล่าวถึงในการศึกษาเรื่อง Factors Influencing the Flow of News ที่อธิบายว่า คุณลักษณะเฉพาะตัวของประเทศต่าง ๆ นับว่าเป็นหนึ่งในปัจจัยในการพิจารณาข่าวต่างประเทศของสื่อมวลชนได้เช่นกัน โดยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพระราชวงศ์ของบรูไน ทั้งข่าวการเสด็จพระราชดำเนินมาประเทศไทย การนำเสนอภาพข่าวการออกรับผู้นำต่างประเทศ พระราชกรณียกิจของสุลต่าน และพระราชวงศ์ที่ถูกนำเสนอเป็นอันดับ 3 ของประเภทเนื้อหาทั้งหมด ในประเด็นดังกล่าวนี้ผู้วิจัยตีความว่า อาจมีความเป็นไปได้ที่ความเหมือนกันของบริบทการทำงานของสื่อของประเทศไทยและบรูไนที่มีสถาบันกษัตริย์

เช่นเดียวกันนั้น การนำเสนอเนื้อหาของสุลต่านและพระราชวงศ์ จึงถูกหยิบมานำเสนอบ่อยครั้ง ยิ่งไปกว่านั้นการนำเสนอเนื้อหาในประเด็นดังกล่าวนี้ ไม่มีการนำเสนอในทิศทางที่เป็นลบแม้แต่ชิ้นเดียว ปรากฏการณ์ดังกล่าว ยิ่งเป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างคุณลักษณะเฉพาะของประเทศที่เป็นปัจจัยในการพิจารณานำเสนอเนื้อหาของประเทศบรูไน จากสายตาสื่อมวลชนไทยอีกด้วย

ทิศทางการนำเสนอสะท้อนว่าบรูไนเป็น “ม้านอกสายตา-คนบ้านไม่ใกล้ เรือนไม่เคียง”

เมื่อพิจารณาตามแต่ละทิศทางที่ถูกนำเสนอจะเห็นว่า การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนเกินกว่าครึ่งของจำนวนเนื้อหาทั้งหมดเป็นการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นกลาง (Neutral) มากที่สุดมาโดยตลอดระยะเวลา 3 ปี แสดงให้เห็นว่า สื่อมวลชนไทยมีการนำเสนอเนื้อหาได้เป็นกลาง การนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงมีลักษณะไม่ได้ใสอคติหรือความคิดเห็นลงไปในเรื่องหา

เนื้อหาที่ถูกนำเสนอในทิศทางเป็นกลางมากที่สุดเป็นเนื้อหาด้านสังคม และวัฒนธรรมของประเทศบรูไน รองลงมาเป็นประเด็นด้านเศรษฐกิจและเนื้อหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับด้านการกีฬา พระประมุขและพระราชวงศ์ และวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขมีปริมาณน้อยลงมาตามลำดับ การนำเสนอเนื้อหาแบบเป็นกลางนี้อาจสะท้อนให้เห็นมุมมองของสื่อมวลชนไทยที่มีจุดยืนเป็นกลางกับประเทศบรูไน ผิดจากการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์นิวส์สตรีทโทมส์ของสิงคโปร์ที่นำเสนอเนื้อหาด้านปัญหาการเมืองภายในของประเทศไทยซึ่งเป็นเนื้อหาทิศทางลบ ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2557 สะท้อนให้เห็นการทำงานภายใต้ข้อจำกัดของการควบคุมนโยบายด้านสื่อมวลชนของสิงคโปร์ที่มีความเข้มงวด (Thongpumpрукsa, 2014) แสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนไทยทำหน้าที่อย่างเป็นกลางและนำเสนอ

เนื้อหาในกรณีบุรุษได้อย่างอิสระ แต่นโยบายการควบคุมการทำงานสื่อนโยบายด้านการต่างประเทศของไทยไม่ได้มีอิทธิพลต่อการกำหนดการนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชน

ขณะที่ทิศทางที่ถูกนำเสนอรองลงมาเป็นการนำเสนอในทิศทางบวกส่วนใหญ่ยังคงนำเสนอทิศทางดังกล่าวนี้ในเนื้อหาประเด็นด้านสังคมและวัฒนธรรม ขณะที่ประเด็นด้านเศรษฐกิจที่นับว่าเป็นเนื้อหาที่ได้รับการนำเสนอในเชิงบวก ที่นิยมกล่าวถึงความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ร่ำรวยจากทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ และมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดี

จากผลการศึกษาข้างต้นทำให้พอสรุปได้ว่าปัจจัยด้านค่านิยมทางวัฒนธรรม (Socio – cultural values) และความใกล้ชิดทางวัฒนธรรม (Cultural proximity) (Shoemaker, 1991) ยังคงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกนำเสนอทิศทางของเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้การใช้น้ำเสียงหรือลีลาใช้ภาษาในข่าวหรือเนื้อหาเพื่อแสดงความชื่นชม ยินดี และใช้เป็นแบบอย่างการพัฒนาประเทศไทยได้ในแง่หนึ่งแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ไทยมีการเลือกเอาลักษณะสำคัญของทางสังคมบางประการ (Shoemaker & Cohen, 2006) เป็นต้นว่า ความสำคัญทางวัฒนธรรมและความสำคัญทางเศรษฐกิจเพื่อเลือกนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบุรุษในช่วงเวลาดังกล่าวอีกด้วย

เช่นเดียวกันกับประเด็นด้านพระมหากษัตริย์ที่ถูกนำเสนอแม้ว่าจะมีจำนวนที่ไม่ได้มีเนื้อหาสูงสุด แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าเนื้อหาไม่มีการนำเสนอในทิศทางลบเลยแม้แต่ชิ้นเดียว ผู้วิจัยตีความว่า เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์แม้ว่าจะเป็นรัฐสุลต่าน แต่โดยธรรมชาติแล้วสื่อมวลชนไทยไม่คุ้นชินกับการนำเสนอเนื้อหาในเชิงลบต่อสถาบันกษัตริย์ต่างประเทศ เพราะอาจพิจารณาถึงกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะแหล่งที่มาของเนื้อหาจากสำนักข่าวต่างประเทศของบุรุษ

ผ่าน Brunei Press Sendirian Berhad ซึ่งเป็นบริษัทที่ถือครองหุ้น โดยสมาชิกพระราชวงศ์ (Alkaff, McLellan & Noorashid, 2021) ดังนั้น ลักษณะการเป็นเจ้าของสื่อที่เป็นแหล่งข่าวที่สำคัญน่าจะเป็นผู้ควบคุม ข้อมูลข่าวสารในระดับหนึ่งก่อนแล้ว

ส่วนทิศทางการที่สื่อมวลชนไทยนำเสนอเกี่ยวกับบรูไนในดารุสซาลามนั้น แม้ว่าจะมีปริมาณที่น้อยมากเมื่อเทียบกับสัดส่วนเนื้อหาทั้งหมด แต่การนำเสนอ เนื้อหาในเชิงลบจะมีการระบุในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ เช่น การกล่าวถึง บรูไนในลักษณะที่เป็นประเทศขนาดเล็กไม่เหมาะสมกับการไปลงทุน ตั้งฐานการผลิตเพราะมีภูมิศาสตร์ขนาดเล็กจึงไม่เหมาะสม แม้ว่าจะมีโอกา สทางเศรษฐกิจที่มากกว่าประเทศไทยแต่บรูไนยังอยู่ในฐานะคู่แข่งอยู่ในที่ ขณะเดียวกันยังมีการระบุว่าบรูไนเป็นประเทศที่ไม่ค่อยมีวิจัยหรือนวัตกรรม และเป็นฐานของฟิรามิดในแง่ของตลาด ทั้งยังเป็นพื้นที่รวมตัวของกลุ่ม ผู้ก่อการร้าย

ประเด็นด้านการกีฬาที่มีการกล่าวถึงบรูไนในทิศทางการที่มีการระบุว่า บรูไนเป็นประเทศที่มีแต่มีน้อยในด้านการศึกษา ทั้งด้านความสามารถ ของนักกีฬาและศักยภาพของสโมสรต่าง ๆ มักประสบกับความปราชัย ของทีมชาติบรูไนที่พ่ายแพ้ โดนกระทำจากคู่ต่อสู้ บรูไนจะถูกหยิบยก มาเปรียบเทียบกับเอเชียเมื่อนักกีฬาทีมชาติไทยเอาชนะได้

ในมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แม้ว่าจะมีสัดส่วนการนำเสนอ เนื้อหาทิศทางการในประเด็นนี้ไม่มากนักแต่ก็มีการสะท้อนให้เห็นว่า บรูไน เป็นประเทศที่ไม่ค่อยมีบทบาทในการต่อต้านหรือขัดขึ้นประเทศจีน แสดงท่าที สงบเสงี่ยมเพราะเป็นประเทศขนาดเล็กในภูมิภาคสิ่งที่สามารถกระทำได้ คือการแสดงความจำนตอมหาอำนาจเพียงเท่านั้น

ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าแม้จะเป็นเนื้อหาด้านลบต่อบรูไน แต่เมื่อพิจารณาบทบาทการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในการรายงานความเคลื่อนไหว ของสังคมโลก (Bunsiriphan, 2013) เนื้อหาที่เป็นลบต่างมีความสำคัญ

และจำเป็นต่อการรับรู้ของผู้รับสารชาวไทย จึงอาจเป็นสาเหตุของการตัดสินใจเลือกเนื้อหาดังกล่าวมานำเสนออีกเป็นได้ ส่วนลีลาการใช้ภาษาที่ดูเย้ยหยันนักกีฬาของบรูไนดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น แม้ว่าจะใช้คำพูดถากถางแต่ก็อาจจะเป็นเพราะหนังสือพิมพ์ที่เน้นเนื้อหาข่าวเบา (Soft newspaper) อาจทำให้การใช้ภาษาในการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน (Sensational) (Bunsiriphan, 2013) ให้มีความสนใจกับเนื้อหาที่เป็นได้

การศึกษารั้ครั้งนี้ไม่เพียงแต่ให้ข้อค้นพบว่า สื่อมวลชนไทยทำหน้าที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนในฐานะประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างไร แต่จากข้อมูลดังที่ได้นำเสนอ น่าจะแสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนไทยมีวิธีคิดในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศบรูไนอย่างไร การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบรูไนไม่ได้สะท้อนมิติเชิงบวกกับบรูไนในฐานะประเทศที่ร่ำรวยทางเศรษฐกิจหรือน้ำมันเพียงเท่านั้น หากทว่าสื่อมวลชนไทยแสดงมุมมองเป็นกลางต่อประเทศบรูไนมากกว่าที่จะมองว่าบรูไนเป็นศัตรูคู่อาฆาตดังที่มองกัมพูชาและเมียนมา หรือประเทศอื่น ๆ ในประชาคมอาเซียน เป็นศัตรูอยู่ตลอดเวลา

อย่างไรก็ตามเนื้อหาที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ในช่วงเวลาที่ศึกษา แม้จะมีสัดส่วนที่ไม่มากนัก เช่นเดียวกับปริมาณที่ลดลงในแต่ละปี ก็สามารถสะท้อนให้เห็นว่าจุดยืนของประเทศไทยต่อบรูไน เป็นเสมือน “ม้านอกสายตา” หรือประเทศเพื่อนแบบ “บ้านไม่ไกลเรือนไม่เคียง” แตกต่างจากประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ไกลจากกัน ทำให้จุดยืนต่อบรูไนมีความ “เป็นกลาง” มากกว่า “บวก” และ “ลบ” ทั้งยังมีการนำเสนอบรูไนในลักษณะที่เป็น “ไม้ประดับ” หรือเป็นประเทศที่ถูกพูดถึงในเนื้อหาที่ไม่ได้เป็นผู้แสดงหลักในเนื้อหาชิ้นนั้น ๆ ซึ่งมีปริมาณไม่น้อยที่บรูไนเป็นประเทศที่จะถูกพูดถึงลำดับสุดท้าย โดยลักษณะการนำเสนอแบบนี้ยิ่งสะท้อนให้เห็นว่าบรูไนเป็นประเทศนอกสายตาของสื่อมวลชนไทยดังที่ได้นำเสนอไปในข้างต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยนี้ให้ประโยชน์ในการทำความเข้าใจเพื่อนบ้านในกลุ่มประชาคมอาเซียนอันจะเป็นประโยชน์ในการสร้างหรือพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทราบจุดดีและจุดด้อยซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งบทเรียนและกรณีตัวอย่างสำหรับการศึกษาในอนาคตเพื่อนำมาเปรียบเทียบให้เข้าใจมุมมองของประเทศตนเอง ผ่านการทำงานของสื่อมวลชน

อย่างไรก็ดี ในบทความวิจัยนี้เรียบเรียงจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือพิมพ์ไทยรายวันเพียง 4 ชื่อฉบับเท่านั้น หากในการศึกษาในอนาคตจะมีการเพิ่มจำนวนชื่อฉบับมากขึ้นก็น่าจะเป็นการขยายพรมแดนการศึกษาที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับการเพิ่มการศึกษาประเทศเพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียนประเทศอื่นหรือประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคที่การศึกษาน้อยหรือแทบไม่ปรากฏ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต หรือติมอร์ตะวันออก รวมไปถึงการศึกษา บรรณาธิการข่าว สำนักข่าวต่างประเทศชาติว่ามีมุมมองหรือการนำเสนอเนื้อหา ทิศทางข่าวสารเกี่ยวกับประเทศบรูไนอย่างไรบ้างเพื่อขยายองค์ความรู้ด้านการศึกษาข่าวต่างประเทศให้กลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น

References

- Alkaff, S.N.H., McLellan, J. & Noorashid, N. (2021). A Comparative Media Discourse Investigation of Hard News Texts in English and Malay Language Newspapers in Brunei: The Role of Culture and Language. In: Ho, H.M.Y., Deterding, D. (Eds.), *Engaging Modern Brunei*. Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-33-4721-2_2
- Bunsiriphan, M. (2013). *Introduction to Journalism: Philosophy and Concepts*. Thammasat University Press. [In Thai]
- Central Intelligence Agency. (2022). *The World Factbook, 2022: Brunei, East and Southeast Asia*. Retrieved April 17, 2013. <https://www.cia.gov/theworldfactbook/about/archives/2022/countries/brunei/>
- Chang, T. K., & Lee, J. W. (1992). Factors affecting gatekeepers' selection of foreign news: A national survey of newspaper editors. *Journalism Quarterly*, 69(3), 554-561.
- Chang, T. K., Shoemaker, P. J. & Brendlinger, N. (1978). Determinants of International News Coverage in the U.S. Media. *Communication Research*, 14(4), 396-414.
- Chatprasert, N. (2018). *Brunei Darussalam After Independence: 34 years of Continuity and Change*. Thammasat University Press. [In Thai]
- Freeman, B. C. (2010). Through a western lens: Partrayals of a 'Rising' ASEAN and its member Countries in The New York Times. *The International Communication Gazette*, 72(3), 269-285. <https://doi.org/10.1177/1748048509356950>

- Fungfueng, B. (2022). A Survey of Communication Research Content about Southeast Asia and ASEAN. *Journal of BSRU-Research and Development Institute*. 7(1), 1-20. [In Thai]
- Hester, A. (1973). Theoretical Considerations in Predicting Volume and Direction of International Information Flow. *Gazette (Leiden, Netherlands)*, 19(4), 239-247.
- Iamnirat, P. (1994). *Factors influencing the process of selecting foreign news for publication in 4 daily Thai newspapers*. [Master's degree Thesis, Thammasat University]. [In Thai]
- King, V. K. & Druce, S. C. (2021). *Continuity and change in Brunei Darussalam*. Routledge.
- Na – Ranong, N. (2005). *The News about Neighboring Country in ASEAN Published in the Thai Daily Newspapers*. [Master's degree Thesis, Thammasat University]. [In Thai]
- Nam, S. (1970). The Flow of International News into Korea. *Gazette (Leiden, Netherlands)*, 16(1), 14-26.
- Østgaard, E. (1965). Factors Influencing the Flow of News. *Journal of Peace Research*, 2(1), 39–63. <https://doi.org/10.1177/002234336500200103>
- Shoemaker, P. J. (1991). *Communication Concepts 3: Gatekeeping*. Sage.
- Shoemaker, P. J. & Cohen, A. A. (2006). *News around the world: Content, Practitioners, and the Public*. Routledge.
- Shoemaker, P. J. & Vos, T. P. (2009). *Gatekeeping Theory*. Routledge Press.

Thongpumprueksa, K. (2014). *A presentation of Thailand in English daily newspaper: a case study of Singaporean newspaper*. Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University. [In Thai]